

JOK-BLADET

1 - 2003

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2003.04.10)
E-mail: o.bernard@telia.com
Distribution: Göran Lettstrand
JOKs hemsida: home.swipnet.se/jok

FÅGLAR PÅ NORRA JÄRVAFÄLTET ÅR 2002

Med detta utskick följer årsrapporten gällande de fågelobservationer som gjordes på norra delarna av Järva fältet under år 2002.

Årsrapporten utgör en sammanställning av de uppgifter som rapportsammanställaren fått kännedom om via muntlig information och rapportsystem "Svalan".

Antalet observerade arter på norra Järva fältet under år 2002 blev 180 st, vilket är det 4:e bästa resultatet sedan 1990, men det sämsta under 2000-talet.

Det var emellertid inte bara på Järva fältet som antalet observerade arter var något lägre än förväntat. Många andra fågellokaler tycks ha gjort liknande iakttagelser.

Under ett fågelår noteras alltid såväl positiva som negativa skeenden. Detta gäller naturligtvis även för år 2002, vilket följande korta sammanställning vill försöka redovisa.

Positivt

Bland årets positiva händelser fanns upptäckten av en ny art för Järva fältet - tereksnäppa.

Dessutom noterades två nya arter för norra Järva fältet - roskarl och fjällgås.

Den fågelhändelse som troligen berörde det största antalet skådare, även många som inte har norra Järva fältet som sk hemmaplan, var invasionen av bändelkorsnäbbar.

Deras uppvisningar vid Fornborgsberget upplevdes som unika och glädde nog åtskilliga fågelintresserade.

Järpar observerades vid minst tre tillfällen, vilket naturligtvis var extra positivt eftersom många hade räknat ut arten på Järva fältet. Att det dessutom sågs en tjädertupp i Hansta gjorde ju år 2002 till ett extra spännande år för skogshönsen i området.

Skrattmåskolonin vid Säby strandäng tycks ha stabiliserat sig och utgjorde under år 2002, med sina ca 2200 par, en av landets fem största kolonier.

Egentligen är denna utveckling för måskolonin otrolig med tanke på att Säbysjön saknade häckande skrattmåsar under första hälften av 1990-talet.

Upplands troligen enda häckning av bläsand under år 2002 noterades vid Väsby sjöäng. Den första långstannande småskraken någonsin(?) på norra Järva uppehöll sig i Säbysjön under månadskiftet april-maj.

Den första tutande rördromen på ca 20 år hördes under våren vid södra delen av Säbysjön.

Den sista mars sågs två st kungsrörnar tillsammans kretsande över Säbysjön. En sådan observation, med två st kungsrörnar kretsande över Järva fältet, måste vara mycket unik.

Pilgrimsfalk sågs jaga i skrattnåskolonin.

Födosökande dvärgbeckasiner sågs även denna vår vid Säby strandäng. Att få se dessa "dvärgar" gungande födosöka är synnerligen sällsynt, men ändå något som vi blivit bortskämda med vid strandängen under de senaste åren.

Smalnäbbad simsnäppa rastade vid ett tillfälle under våren på Säby strandäng.

Under år 2001 saknades observationer av rosenfinkar, men under det gångna året noterades åter arten vid flera tillfällen. Rosenfinkarna tycks dock sedan några år tillbaka ha drabbats av en tydlig nedgång i vår del av landet.

Negativt

Tyvärr lyckades inte något av områdets tre **storpmpar** visa upp någon unge. Fortfarande väntar vi på att **svarthakedopping** skall återvända som häckfågel.

Sedan slutet av 1980-talet har **brunänder** valt att under en längre period varje höst valt att rasta i Säbysjön. Som mest med 520 ex. 1995. Den gångna höstens antal var bara 90 ex.

Även detta år misslyckades **mindre strandpiparna** och **rödbenorna** med att få fram några ungar på Säby strandäng.

Vi får också fortsätta vår väntan på att det **silltrutspär**, som nu gjort tre häckningsförsök vid Säbysjön, äntligen skall få några ungar flygga.

Ängspioplärka och **buskskvätta** hade inget bra år och antalet häckningar för dessa arter var betydligt färre än normalt.

Ytterligare arter som hade ett dåligt 2002 var **göktyta** och **skäggmes** med endast några mycket få observationer i området.

Höststräcket år 2002 motsvarade tyvärr inte förväntningarna. Med en lång och varm sommar kan man tycka att landets fågelfauna borde ha fått många ungar på vingarna, något som åtminstone inte vi kunde upptäcka i samband med höststräcket.

Om det verkligen var så att det var ett överraskande dåligt häckningsresultat för många arter under sommaren 2002, eller om det berodde på ett gynnsamt sträckväder som gjorde att förbi-sträckande fåglar passerade på en för oss alldeles för hög nivå för att vi skulle kunna observera dessa är ju svårt att veta. Vid Falsterbo noterades t ex den allra sämsta siffran för antalet utsträckande kungsfåglar någonsin.

ÅRSMÖTE 2003

Årsmötet för år 2003 genomfördes den 4/2 och trots rejält vinterväder med kraftiga snöbyar hade 48 medlemmar sökt sig till Väsby gård. Detta är det största antal som någonsin noterats vid ett årsmöte.

JOKs ekonomi

Kassaredovisningen visade att JOKs klubbkassa är i stabilt god form.

Styrelse för år 2003

De styrelsemedlemmar som stod på tur för omval hade ställt sig positiva till ett sådant, vilket fick till följd att årsmötet valde om **Clas Cronlund**, **Stig Holmstedt**, **Göran Lettstrand**, **Bengt Sundberg** och **Johan Wallin** för två år. "Stickan" valdes till ordförande och Göran valdes till kassör under motsvarande period.

Eftersom **Kjell Yngerskog** hade framställt önskemål om att få lämna styrelsearbetet föreslog valberedningen att Kjell skulle ersättas med **Anders Lindberg**. Årsmötet antog förslaget.

Valberedningen bestående av **Roland Jarvad** (sammankallande), **Anders Nyberg** och **Svante Söderholm** omvaldes.

Till **revisorer** valde årsmötet **Lars Imby** (omval) och **Björn Wester** (nyval).

Till **revisorssuppleanter** omvaldes **Michael Björklund** och **Mikael Bouveng**.

Medlemsavgift för år 2004

Styrelsen föreslog att medlemsavgiften för år 2004 skall vara 50 kronor.

Årsmötet godkände detta förslag, vilket innebär att JOK lyckats behålla medlemsavgiften på samma "låga" nivå sedan 1991.

Verksamhetsberättelse för år 2002

(OBS! Extremt kortfattad version)

Medlemsantal: ca 350, ökning med ca 20 st.

JOK-blad: 3 nummer, totalt 72 sidor.

Information om JOK, fågelobservationer m m via **hemsida (IT)** med ca 20 000 besök år 2002.

Information om aktuell fågelfauna på norra Järva på **anslagstavlor** ute på Järvafältet..

Fågelrapport för år 2001

Miniförteckning för år 2002.

Möteskvällar: 4 st, totalt antal deltagare var 177 st, vilket var nytt rekord med bred marginal.

Exkursioner på Järvafältet (8 st), andra delar i landet (9 st) samt en utlandsresa (Turkiet) JOK medverkade traditionsenligt vid **Fågelskådningens dag** och **Euro-birdwatch day**.

Naturvårdsarbeten genomfördes på Järvafältet i form av slyröjningar, reglering av Igelbäckens dämme och fågelmatning.

Fortlöpande kontakt med aktuella kommuner gällande **naturvårds- och fågelskyddsfrågor**.

Inventeringsarbeten m m vid **Nedre Dalälven**.

NATUR- OCH FAUNAVÅRD PÅ NORRA JÄRVA VINTERSÄSONGEN 2002-03

JOKs insatser:

Säby strandäng

Lördagen den 1/2 genomförde JOK sin stora och numera traditionella vassröjning vid Säby strandäng. Väderförhållandena var mycket goda, temperatur ca 5 minus, dock ingen sol. Istjocklek ca 30 cm och i princip snöfritt.

I år blev arbetsinsatsen på flera sätt större än tidigare. Detta pga att de aktuella ytorna för varje år tycks bli allt större och att dessa i år inte till någon del hade maskinbearbetats.

Att arbetsinsatsen blev rejält stor berodde dessutom på att antalet medverkande JOKare var det största som hittills ställt upp.

Totalt medverkande nästan 40 medlemmar.

Att beskriva denna uppslutning för imponerande känns egentligen alldeles för tamt.

Suveränt, kanonbra osv bidrar möjligen till att förtydliga den fantastiska uppställningen vid årets viktiga naturvårdsinsats.

Undertecknad har tidigare benämnt JOKs arbete vid Säby strandäng som en **manifestation**, något som definitivt gäller även för årets prestation.

Resultatet blev strålande bra, vilket innebär att vårt arbete bör attrahera bl a skrattnåsarna till att även i år häcka på öarna vid strandängen. Kommer nåsarna tillbaka medför detta alldeles säkert att vi även kommer att få glädja oss åt bl a många häckande änder och rastande vadare. När du läser detta i början av maj, vet du naturligtvis om vi lyckats locka fåglarna till strandängen.

”Bosse” Björklund basade som vanligt för korvgrillningen vid den gemensamma lunchrasten.

Under **lördagen 8/2** genomfördes ytterligare ett arbetspass på Säby strandäng och då medverkade **14 JOKare**.

30-meterskärret

Under 2-3 förmiddagar vassröjde några medlemmar även i norra delen av 30-meterskärret. Målsättning var här främst att förbättra möjligheterna till bra skådningsfrån tornet.

Ett stort tack till alla er som medverkade vid naturvårdsarbetet från ”röjarbasarna” Hasse A och Olle B, som hotar återkomma med samma motionspasserbjudande nästa vinter.

Fågelholkar

Under våren satte JOK upp närmare **100 st fågelholkar**. Holkarna tillhandahölls av **Järfälla och Sollentuna kommun**.

Fågelmatning

Småfåglarna matades som vanligt söder om Säbysjön, se även sida 10.

Igelbäckens dämme

JOK fortsätter att ansvara för och reglera dämmet i Igelbäcken, vilket därmed skall utgöra en garanti för att vattennivån i Säbysjön skall vara gynnsam för fågelfaunan vid sjön och dess våtmarker.

Tyvärr kan inte ens JOK påverka naturens makter, som under lång tid försökt göra öken av vår del av landet. Den i princip uteblivna nederbörden under fjolårets sommar och höst, liksom under den gångna vintern, medför att Säbysjöns vattennivå är minst 3 dm lägre än vad den borde vara när detta skrivs i början av april.

Minkfångst

Under våren 2003 har JOK assisterat Järfälla kommuns viltvårdare vid minkfångst i Igelbäckens. Totalt har 7 st minkar fångats t o m 5/4.

Järfälla kommuns insatser:

30-meterskärret

Slyröjning samt en del vassröjning utfördes i den nordvästra delen av 30-meterskärret. Detta för att bevara den öppna våtmarken och hindra denna från att växa igen.

Mer omfattande vassröjning utfördes i nordöstra delen av 30-meterskärret, dvs utanför Sjögärdet.

En björktätning avlägsnades på Igelbäckens östra sida i enlighet med gällande skötsel- och restaureringsplan för området.

Norr om Jägarkullen

Norr om Jägarkullen och fram till Säby gårds kanal röjdes främst vass men också en mängd sly bort, vilket gav detta område en ny strand. Utsikten från bl a Jägarkullen i riktning norrut utöver Säbysjön förbättrades betydligt genom denna röjning.

Finnängen

Öster om Finnängen avverkades en för bl a fågelfaunan ointressant grantätning. Den öppna ytan kommer att anslutas till Finnängen beteshage.

Sollentuna kommuns insatser:

Ravalen

I sydvästra delen av Ravalen utfördes vass- och slyröjning för att bl a bevara en intressant fågelbiotop.

Sly som vuxit upp ute i vassområdet i bl a nordvästra delen av Ravalen togs bort. Detta för att bl a motverka sjöns igenväxning.

Syftet är dessutom att bevara ett landskap med tät vass, vilket utgör lämplig biotop för vissa fågelarter.

Leden utefter Ravalens västra sida har förbättrats genom att bl a nya spänger byggts.

En mindre utsiktspattform har byggts vid sydvästra Ravalen.

Bögs våtmark

Bögs våtmark vass- och slyröjdes liksom vassområdet vid våtmarkens utlopp i Ravalen. Detta för att bevara området som en öppen våtmark. Genom att röja vid utloppet, där även en del träd togs bort, är målsättningen att försöka erhålla en bättre övergång mellan Bögs våtmark och Ravalens vassområde.

Väsby sjöäng

Vid Väsby sjöäng har, som tidigare rapporterats, en mindre restaurering genomförts.

Under hösten bearbetades ytor belägna närmast gömslet så att bl a några nya öar skapades.

Boplattformar

I Ravalen har ca 6 st mindre boplattformar lagts ut. Dessa skall förhoppningsvis locka t ex fisktärnor till att bygga sina bon på.

Liknande boplattformar har använts på andra håll i landet och i Skåne har man haft stor framgång med bl a svarttärnor, vilka gärna nyttjar denna typ av plattformar.

Om inte plattformarna kommer att nyttjas för häckning bör dessa bli populära vilo- och rastplatser för sjöns fåglar.

Projektet i Ravalen får väl betraktas som något av ett experiment och därför har man valt att bygga plattformarna i varierande storlekar, så att vi får en test på vilken variant som är bäst.

Holkar

Under våren anskaffades ca 50 st fågelholkar som sattes upp i samarbete med JOK i Sollentunas del av Järvafältets naturreservat.

Fågelmatning

Småfåglar matades vid naturskolan, Väsby gård samt även vid det sk Kaffepasset, beläget utefter vägen mellan Väsby gård och Nysved.

SKYDD AV LÄMPLIG BIOTOP FÖR JÄRPAR

Under hösten konstaterades till stor glädje att det fortfarande finns järpar kvar på norra Järvafältet. Många av oss visade sig vara alltför pessimistiska, eftersom vi befarat att områdets sista järpe observerades i mitten 1990-talet.

JOK informerade omedelbart Järfälla och Sollentuna kommuns naturvårdsansvariga om den goda nyheten, vilket bedömdes viktigt eftersom det område som höstens järpar observerats i saknade 100%-igt skydd.

Det aktuella området, beläget öster om Översjön och sydväst om Fäboda gård, var placerat/klassat som lämpligt för att nyttjas till skogsbruk.

Efter fältstudier med Rikard Dahlén, naturreservatsansvarig i Sollentuna och Örjan Hallnäs, kommunekolog i Järfälla har undertecknad stora förhoppningar på att området, som innehåller hyfsat goda och förhoppningsvis tillräckligt stora arealer med lämplig järpbiotop, tills vidare kommer att lämnas för sk fri utveckling.

Genom att skydda detta område finns en förhoppning att järparna i lugn och ro tillåts bygga upp en liten men stabil population i området. En önskan är naturligtvis att järparna ökar så att en spridning även kan ske till andra lämpliga platser på norra Järva.

Under år 2002 sågs järpe även i dalgången norr om Översjön. Även detta är ett område som JOK önskar få skyddat.

I samband med att militären lämnade Järvafältet genomförde dessa olika former av "städning" av markytorna. Då avlägsnades mängder med sk undervegetation, vilket definitivt missgynnade en art som järpe.

I det aktuella området, som vi nu hoppas lämnas för fri utveckling, har åter en relativ frodig undervegetation växt fram under de senaste decennierna.

I detta område ingår numera bl a rikligt med tätningar av unga granar, vilka utgör ett livsvillkor för järpe.

Örskär 21 - 22/9 2002

Deltagare: Daniel Andersson, Ulf Broberg, Per Jakobsson, Bosse Nyberg, Bengt Salomonsson, Paolo Sangregorio, Stefan Sjöqvist & Svante Söderholm (ledare).

Egentligen startade exkursionen redan på fredagen den 20 september i och med att avfärden från Stockholm skedde på fredag eftermiddag.

Två bilar utgick från universitetet och en från de västra förorterna (Jakobsberg och Enköping). Med nöd och näppe hann bilen som åkt via Uppsala till färjan från Öregrund till Gräsö kl 17. Exkursionsledaren hade några svettiga minuter innan han kunde konstatera att alla hann med den avsedda färjan.

Då det fortfarande var ljusst ut när vi klev iland på Örskär gick vi inte raka vägen till vandrarhemmet, som är beläget i de gamla fyrvaktarbostäderna, utan passade på att ta en snabb titt på det nordvästra hörnet av ön, hamnen och Kristineberg. Under denna tur hann vi bland annat beskåda en adult eller nästan adult (5K+) havsörn.

Lördagen inleddes med sträckspaning från Tärnudden. Vid lugnt väder är denna obsplats att föredra framför obsplatsen vid fyren, då småfågelssträcket är bättre vid Tärnudden – jag misstänker att det har att göra med upptäckts-sannolikheten. Sträcket var ganska magert, ett fåtal små och storlommar, 50 sädgäss, 57 Anser sp. och ett fåtal sim- och dykänder. Majoriteten utgjordes av bläsand, 89 ex. noterades.

Omnämnas bör även en labb och två bredstjärtad labb/labbar och 6 rastande gråhakedoppingar. Men trots att sträcket var magert var de flesta nöjda när vi började rota efter rastande tättingar strax före kl. 9. Orsaken till detta var att 08:05 upptäcktes en intressant lom långt bort i norr. Lommen kom som väl var närmare och kunde då artbestämmas direkt av flera exkuranter till svartnäbbad islom, subad. eller ad. i vinterdräkt. (Somliga, läs undertecknad, behövde dock konsultera litteraturen och diskutera obsen innan de ansåg obsen säkerställd.)

Letandet efter tättingar runt hamnen och Kristineberg och vandrarhemmet gav ett magert utbyte. En hane rödstjärt vid vandrarhemmet var väl "höjdaren". Åter vid vandrarhemmet var det lunchpaus för de som önskade, de andra skådade i omgivningarna och/eller spanade sträck från fyren.

Efter lunch tågade vi söderut till Örskärssund och sedan österut till öns sydöstra hörn, Björskärsskatan.

Därefter följde vi ön östra strand någon km innan vi sneddade över ön för att komma tillbaka till vandrarhemmet. Noterbart under denna bitvis mödosamma vandring i oländig terräng var: två rastande gråhakedoppingar-Örskärssundet, två adulta havsörnar-Björskärsskatan, en juv. kustpipare-Björskärsskatan, och en sen juv. gluttnäppa-Björskärsskatan, en blåhake i "raritetsvassen", dvs. där den sibiriska järnsparven fanns hösten 2000, en sen sv. flugsnapparehemmanet Maren och en videsparv i ett sumpparti strax norr om Björskärsskatan. Dagen avrundades med "slösning" i närheten av fyren, innan kvällsbestyr med matlagning, anteckningsskrivande mm. och till sist men inte minst gemytlig samvaro.

Söndagen inleddes likaså med sträckspaning från Tärnskär. Sträcket var i paritet med det på lördagen och i stort sett samma arter noterades, dock inga labbar. Vid halvtio-tiden började vi vandra mot hamnen under flitigt letande av småfåglar i buskar och dungar. Utfallet var dåligt, fränsett en ortolansparv, som ett fåtal lyckliga exkuranter lyckades snoka fram. Sparven var dock inte särskilt samarbetsvillig och flydde fältet när de övriga skulle försöka få syn på den. Vi var åter vid vandrarhemmet strax efter elva - på programmet stod städning och packning. När vi var klara med dessa praktiska bestyr gällde fri skådning fram till 14:30 när båten gick från Örskär. Majoriteten valde att spana från fyren, ett par yngre förmågor gick iväg till "lagunen" vid Tärnskär och några äldre tog det lugnt runt vandrarhemmet/fyren. Denna uppdelning visade sig vara bra för "artpåsen". Vi som ställde oss vid fyren drog en rejäl vinstlott. Vi hade inte spanat mer än omkring 20 minuter förrän en vitnäbbad islom sträckte förbi. Den kunde ses på bra avstånd i olika vinklar. Det var dessutom instruktivt att något senare se storlommar sträcka förbi längs samma bana. Troligen var det en 2K-fågel, vår bristande erfarenhet av arten gör dock att vi inte törs utesluta adult fågel i vinterdräkt.

Något senare kunde "fyrgänget" glädjas åt en flock om c. 50 kärnsnäppor som sträckte förbi. Strax därefter ringde grabbarna som var vid "lagunen", Paolo och Daniel, och meddelade att de hade en njutobs av en 1K mindre flugsnappare.

Detta gjorde att delar av "fyrgänget" tog en rask promenad till "lagunen". Den mindre flugsnapparen var mycket stationär och visade upp sig ytterst fint. Därefter hände inte särskilt mycket på fågelfronten.

Till exkursionsledarens stora glädje och lättnad hade samtliga tagit sig till Örskärssund i tid, så att avfärden kunde ske som planerat. Exkursionen avslutades i Öregrund med ett kioskstopp.

Totalt observerades 82 arter, vilket får anses normalt för lokalen och årstiden.

Öland 16 - 20/10 2002

Deltagare: Axel Bigelius, Bosse Eriksson, Mikael Frost, Stig Holmstedt (ledare), Joakim Kling, Anders Lindberg, Anders Sennmalm, Björn Sjögren, Stefan Sjöquist, Lars Sjöström, Magnus Sälgå och Kjell Yngerskog.

JOK traditionella höstresa till Öland drabbades av ett osedvanligt uselt väder. Från torsdag till lördag regnade och blåste det och det var dessutom mycket kyligt. Trots detta noterade gruppen sammanlagt hela 131 arter- faktiskt JOK-rekord för en höstresa i vecka 42.

Vi inledde på torsdag morgon med att förgäves leta efter brunsångaren som suttit nästan en vecka i Södra lunden, men fann bara *gransångare* och *svarthätta*. Tröstpriset blev en *småfläckig sumphöna* som blev omkring helt öppet och mycket nära i Södra lundsjön. Det är en art som det är mycket svårt att få se och inte helt oväntat blev den ett "syn-kryss" för flera i gänget. Vi drog oss sedan ned till Södra udden där vi uthärdade i ungefär en halvtimme i busvädret. Under den tiden hann vi bl a se några *dvärgmåsar*, tre *snavaränder*, två *skärnsnäppor*, 5-10 *bergänder* och en *rödstjärt*.

Nästa mål blev stranden nedanför Ventlinge som ju låg i lä i den hårda ostvinden. Här var det gott om småfågel och vi såg bl a en *sen grå flugsnappare* samt- på ett litet gärde- åtta *trädlärkor*. Vid stranden satt en *gluttsnäppa* och här stötte vi också en *dvärgbeckasin*.

Vid Eckelsudde fanns 7 *gravänder*, en *sandlöpare*, en *småsnäppa* samt en ung *pilgrimsfalk*. Den sistnämnda satt på motsatta stranden och kurade. Dagen avslutades vid Stenåsa med två *svarthakedoppingar* och ett 20-tal inblåsta *dvärgmåsar*.

Då vädret var oförändrat dåligt på lördag hann vi bara med en *tornfalk* på Södra udden innan vi

Avslutningsvis vill jag tacka alla deltagare för den entusiasm, intresse och energi som de uppvisade samt för den trevliga samvaron under dagarna på Örskär.

Svante Söderholm

PS:

Notera att islommarna är rapporterade men att fynden ännu inte granskats av RRK Uppland.

slog till reträtt och istället åter drog in i Södra lunden där en *kungsfågelsångare* nyligen hade setts. Denne jagade vi på ett mycket frustrerande sätt i ungefär en timme och under den tiden fick bara en i gruppen - Jocke - se fågeln. Mycket fågel var det dock i allmänhet och vi noterade både *rör-* och *ärtsångare* i kanten av Lundsjön. Eftersom vinden nu blåste från norr åkte vi till Sebybadet för att därifrån vandra i medvind till Gräsgårdshamn. Våra chaufförer körde den ena bilen till sistnämnda plats och medan de var borta passade de övriga ojuste nog på att se en ung *jaktfalk* som hastigt drog längs stranden mot norr. Två juvenila och en adult *havsörn* fick dock alla se fint. Särskilt mycket nytt gav inte vandringen, men i Gräsgårds hamn sågs i alla fall resans andra *rödstjärt*. Nu kom ett larm på taigasångare från den synnerligen närbelägna dungen vid Gunnels garage i Torngård. Sekunderna före vår ankomst hängdes en *kungsfågelsångare* in av några alerta skådare och den skymtade sedan några gånger för bl a två av gruppens medlemmar. Någon taigasångare återfanns dock aldrig. Även på morgonen den 19/10 tillbringade vi inledningsvis en stund på Södra udden. En *svart-hakedopping* och en *hornuggla* noterades. På den hårda nordostvinden valde vi att sedan dra upp till Stora Rör för att förhoppningsvis få avnjuta ett bra sjöfågelsträck genom Kalmarsund. Därav blev det dock tyvärr inte så mycket- de stora mängderna av änder och gäss hade uppenbarligen passerat tidigare i månaden. Vi räknade dock in en del *lommar*, *ejdrar*, *sjöorrar* och *svärtor* samt ett 10-tal *dvärgmåsar*. Två *havsörnar* seglade över fastlandet.

För att se om ostsidan gav mer åkte vi nu tvärs över ön till Bröttorpsören. Sträcket var dock ännu sämre och dessutom mer svårskådat här. I viken norr om ören låg emellertid en rekordflock om inte färre än 105 *mindre sångsvanar* och här fanns också en *gluttsnäppa*, 11 *rödbebor* och en *brushane*.

I den södra viken låg 25 vanliga *sångsvanar*. En *duvhök* skrämde ut ur en dunge.

Nästa anhalt blev Sebybadet och här var sträcket faktiskt bäst- bland en hel del *ejdrar*, *alfågel* och *sjöorre* gick också bl a 150-200 *stjärtänder*, 20 *brunänder*, en *salskrake*, en *labb* av ljus fas samt ca 50 *dvärgmåsar*.

Vi gjorde nu ett försök att få se jaktfalken igen och trodde så när vi hade den vid Kungsgården. Den misstänkta fågeln landade dock på fältet och visade sig då vara en ung hona av *pilgrimsfalk*. Vad vi hade noterat fågeln som, om den inte hade landat och avslöjat sig, var en fråga som vi debatterade en stund i bussen.

Natten mot söndag vaknade jag av att det var märkligt ljust i rummet. Månen hade kommit fram och en svart molnbank sågs dra bort långt borta i öster. Så blev det till slut en sådan där härlig höstdag som det bara kan bli på Öland. Nere vid udden började vi med bl a tre *svärtor*, en *tornfalk*, en *hornuggla*, en *strandskata*, två *sillgrisslor* och en fin *berglärka* på närhåll. Nu larmades det ut att det landat en *rödhalsad gås* på ett gärde vid Össby och den- en ungfågel -

fick vi givetvis se mycket fint och på hyggligt håll där den gick bland ett dussin vitkindade gäss.

Vid vandrarhemmet tittade vi på två *svarta rödstjärtar*, honor, och vid Sibyllas noterades en *stenfalk*, två *mindre korsnäbbar* och en *stenknäck*. Vi begav oss nu till kapellruinen där vi stod en god stund och spanade. Fyra *svarthakar* upptäcktes utanför Västrevet och vidare såg vi resans fjärde *pilgrimsfalk*, en *stenfalk*, två *salskrakhonor*, två *stenskvättor* samt – som översträckande – 13 *trädlärkor* och 7 *stjärtmesar*. Kapellruinen var egentligen tänkt som resans sista anhalt, men i det fina vädret kunde vi bara inte låta bli att göra en mini-tur ut på Schäferiängarna, där vi vid och kring Sandvik såg ett 20-tal *större strandpipare*, fem *sandlöpare*, en *småsnäppa*, en *roskarl* och 21 överflygande *snösparvar*.

På väg upp mot Kungsgården korsades vår väg av en *hornuggla* och sedan drog vi på ett larm om en *turturduva* vid Grönhögen. Det var en ungfågel som gick fint tillsammans med en *turkduva* på ett gärde söder om byn. Efteråt har fågeln av någon larmats ut som trolig större *turturduva*- vi som såg den ihop med *turkduvan*, och kunde konstatera att den var klart mindre, har dock svårt för att svälja denna bestämning. Vi får väl se vad RK kommer fram till. Hur som helst så var den lilla duvan en fin avslutning på exkursionen.

Stig Holmstedt

Nyårsplock i Nyköpingstrakten 6 januari 2003

Deltagare: Daniel Andersson, Hans Andersson, Ulf Broberg, Stig Holmstedt (ledare), Per Jacobsson, Rune Larsson, Jukka Markanen, Bosse Nyberg, Johnny Sandberg, Anders Sennmalm, Hasse Sjöström, Ulf Swahn och Svante Söderholm.

JOKs nyårsplock år 2003 gick till Nyköpingstrakten som såväl tradition som förnuft påbjudit de senaste åren. Den stränga kyla som varat en längre tid och som fortsatte även denna dag -temperaturen understeg knappast minus 18 grader - gjorde turen till en ganska annorlunda upplevelse, i huvudsak i positiv bemärkelse.

Vi satte artrekord - hela 58 arter, bland dem flera s k highlights.

Det finaste var dock de fantastiska naturupplevelserna- dagen var vindstilla och klar och skådespelet när havsisen höll på att lägga sig ute vid Femörehuvud var bedövande vackert.

Som vanligt startade vi turen vid Brandholmens reningsverk. Den långvariga kylan hade enligt uppgift lett till att åtminstone en kungsfiskare, en vattenrall samt den ensamma bläsanden, som alla vistats här en längre tid, hade dukat under och vårt utbyte på denna plats blev därför inte riktigt vad det brukar vara.

Vi noterade emellertid en *stenknäck*, en *vattenrall* samt hörda *skäggesar*.

I omgivningarna gjorde mängder av *björktrastar* och *sidensvansar* sitt bästa för att länsa rönnarna på sina sista bär och en del i gänget såg också några *bofinkar* och *rödvingetrastar*.

Nästa stopp gjorde vi vid det stora bostadsområde i Oxelösund där det sedan länge funnits en flock *bändelkorsnäbbar* som livnärt sig av bären på området många rönнар. Här var flytet optimalt- hela flocken, fem honor och en hanne, satt på marken på parkeringsplatsen vid områdets entré och kunde beskådas på nedemot meterhåll. De som inte hade Bausch and Lombkikare fick problem med närgränsen.....

Ute på Femörehuvud var det planerat att vi skulle titta på skärsnäppor, men de sju individer som setts här dagarna innan stod sannolikt och kurrade längre ut på något småskär eftersom hela strandkanten på fastlandet nu var täckt av svallis. Vi fick dock på annat sätt rik lön för mödan att ta oss hit ut. Hela havet höll på att lägga sig och i de öppna vattnet rådde stor oro i de mångtusenhövdade *viggflockarna*. Hela tiden anlände också nya flockar norrifrån och landade i en alltmer växande jätteflock söder om Femörehuvud. Till viggarnas oro bidrog säkert de många *havsörnar*- enligt uppgift uppemot ett 20-tal- som jagade i området, Vart man ännu tittade satt det örnar på kobbar eller isar. I viggflockarna fanns en hel del *sothöns*, *storskrak*, *knipa* och *gräsänder* samt säkert uppemot 100 *bergänder* och enstaka *brunänder* och *salskrakar*.

Mycket *storskarv* fanns också och i strandkanten huserade en *strömstare*.

Efter en god stunds spanande och lunchätande, då det i den starka kylan visade sig vilket elitgäng JOKarna utgör, drog vi vidare mot en *kattuggla* som enligt uppgift skulle sitta i en skorsten på vägen mot Brännäs våtmark. Den satt där programenligt och i farten drog vi också in några *gärdsmygar* och – hör och häpna ! – en *enkelbeckasin* i våtmarken samt både *ormvråk* och *duvhök* längs vägen mot denna.

Efter våtmarkens avloppsvatten var det fullt följdriktigt att nästa mål blev Björshults soptipp. Tyvärr var den vittrut som setts här dagen innan inte här idag, men vi tröstade oss med en siskflock med såväl *grå-* som *snö-* och *brunsiskor*, en *järnsparv*, ett gäng *starar*, några *råkor* och *korpar* samt dagens tredje och fjärde *ormvråk* och andra *duvhök*.

I hopp om att se vittruten på övernattningsplast ställde vi avslutningsvis kosan mot Oxelösunds hamn. Tyvärr fanns det inte någon vittrut här heller- däremot kompletterades artlistan med *fiskmåsar*, *skratmåsar* och *sparvhök*.

Dagen avslutades med artgenomgång på värshuset vid Sillekrog.

Stig Holmstedt

FÅGELSKÅDNINGENS DAG – söndagen 11/5

JOK medverkar som vanligt vid FÅGELSKÅDNINGENS DAG, vilken arrangeras den 11/5.

Fågelvandring, start kl 8.00

Dagen inleds med en fågelvandring som startar kl. 8.00 från *Café Vägvisaren*, beläget mellan Bögs parkering och Bögs gård. Ledare: Bengt Sundberg.

Väsby sjöäng, kl 10 - 13

Vid Väsby sjöäng kommer JOKare att mellan kl. 10 och 13 presentera de fåglar som finns vid sjöängen, samt informera om det fantastiska fågelliv som kan upplevas på de norra delarna av Järvafältet.

Vid sjöängen kommer Naturskolan att bli presentera olika typer av fågelholkar.

OBS!

Du som har möjlighet och känner för att hjälpa till med att skåda och snacka fågel, med en förhoppningsvis mycket stor allmänhet vid Väsby sjöäng, är mycket välkommen att göra detta och därmed medverka till göra FÅGELSKÅDNINGENS DAG till en trevlig upplevelse för många fågelintresserade.

Innekväll 4/2

Efter kvällens årsmötesförhandlingar visade **Hans Ackered** bilder under rubriken **"En odysse genom södra Atlantens farvatten"**. Bilderna togs under en tre veckor lång resa som Hans gjort i dessa farvatten.

Kryssningsfartyget, som startade från sydligaste delen av Argentina, gjorde strandhugg på bl a Sydgeorgien, Tristan de Cunha, Accension samt flera andra kända öar i den allra sydligaste delen av sydatlanten. Detta med målsättningen att framför allt uppleva områdets unika fauna.

Ett stopp gjordes även på Antarktis så att rese- närrerna fick chansen till en landstigning för att "kryssa" en ny världsdel.

Fågelfaunan i denna del av världen utgörs nästan bara av havsfåglar. Undantag finns dock i form av bl a en endemisk liten rall och en art av piplärka.

Områdets havsfåglar finns i alla storlekar.

Albatrosser i kolossalformat, som i likhet med de oerhört mycket mindre stormsvalorna, är lika oerhört väl anpassade till ett liv i dessa enorma havsområden.

Hans visade utomordentligt bra bilder på många av de fågelarter som man har chans att få möta i området. Den otroligt bra skärpan på flygande fåglar imponerade stort.

Vi bjöds på bilder av flera arter albatrosser, valfåglar, pingviner, labbar, liror, stormsvalor m m. Dessutom bilder på flera arter av de sälar och valar som förekommer här.

Mötesdeltagarna hade nog tur att tekniken ännu inte nått fram till att bilder kan kompletteras med dofter, eftersom Hans beskrivning av den lukt som låg över säl- och pingvinkolonier inte precis verkade vara var av märket "Chanel".

Faunabilderna kompletterades med bl a vackra vyer på öar och isberg. Dessutom bilder på gamla valstationer som gav en historisk, men inte så vacker återblick, på tider som gått.

En treveckors resa, av den modell som Hans genomförde, kostade ca 60 000 kr. För den intres-serade så är det väl bara till att börja spara.

Antal deltagare: 48 st

Innekväll 4/3

Säsongens sista innekväll genomfördes på Tema - EKO-parken.

Föredragshållare var **Henrik Waldenström** - "EKO-parkens skapare".

Med hjälp av Henrik bjöds vi på en resa i Järvafältets "grannland" Nationalstadsparken.

Kvällens första reseetapp sträckte sig över flera år och beskrev den stora och framgångsrika kampen som så småningom ledde fram till det imponerande målet - världens första Nationalstadspark, dvs EKO-parken.

Etapp nummer två utgjordes av en rundtur i ord och bild genom EKO-parken. Vackra vyer väx- lades med historiska och kulturella inslag.

Som avslutning på kvällens föredrag presentera- des många av de fåglar som man i dag kan finna i EKO-parken.

En salig tanke ägnades åt den bortgångne berg- uven Karl-Edvard, som under sina levnadsår utgjorde en icke oväsentlig faktor i arbetet med EKO-parkens skapande.

Följande lagtext ingår i lagen om Nationalstads- parken:

"Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken- Djurgården är en nationalstadspark. Inom en nationalstadspark får en ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets nat- ur- och kulturvärden i övrigt skadas."

Detta bör åtminstone för undertecknad vara en oerhört stark lagtext. Genom denna lag borde t ex EKO-parkens natur- och kulturvärden vara skyddade för all framtid.

Tyvärr är verkligheten inte alltid så bokstavligt enkel och framtiden kommer nog trots denna starka lag ändå att kräva mycken kamp för att bevara EKO-parkens nuvarande höga status.

Antal deltagare: ca 38 st

TACK FÖR INNEKVÄLLAR

Efter avslutat vinterhalvår vill flera mötesdeltagare genom JOK-bladet tacka **Göran Lettstrand** för hans idoga arbete med att fixa fiket vid innekvällarna.

Lika suveränt bra som tidigare och vad vore ett JOK-möte utan fika med tillhörande kamratsnack.

Ett stort tack även till **Rikard Dahlén** som gör det möjligt för JOK att få använda Naturskolan som möteslokal vid såväl innekvällar som styrelsemöten.

Slutligen även ett tack till **Bengt Sundberg** som ansvarat för lokalen under möteskvällarna.

JOKare I RADIONS NATURMORGON

I Naturmorgon (Radions P1) medverkade den 18/1 två st JOKare.

Nils-Erik Landell berättade om bäverns upp-trädande i Stockholm.

"Matte" Weiland berättade om hur en boll i ett busksnår överraskande förvandlades till ca 20 st nyvakna stjärtneslar.

Anledningen till Mattes inslag var att man i föregående veckas program diskuterat hur småfåglar klarar av den kalla vinternatten.

Mattes berättelse om en sovande stjärtnesball avslutades med en inbjudan till Naturmorgons redaktion att delta i JOKs vassröjning på Säby strandäng den 1:a februari.

En bra och rikstäckande gratisannons för JOKs traditionella naturvårdsinsats.

I programmet föreslog programledaren Anders Börjesson att det skulle vara trevligt göra ett programinslag/alt. direktsända från Järvafältet. Om detta kan genomföras blir det i så fall, enligt undertecknads kännedom, andra gången man väljer att sända Naturmorgon från JOKs hemmaplan.

Föregående tillfälle var den 25/4 1998 och då direktsände man från Säby strandäng.

Från JOK medverkade den gången Nils-Erik Landell, Anders Bjärvall och Olle B.

SÄBY STRANDÄNG I TV

Lördagen den 29/3 direktsände TV4 under förmiddagen i två omgångar från Säby strandäng. Detta i sitt sk riksnät, vilket innebär att Säbysjön presenterades över hela Sverige. Reporter på plats var Pelle Holmberg som bl a berättade om vårfågelnas ankomst.

Vid strandängen fanns vid denna tidpunkt t ex tofsvipor och några hundra skrattmåsar. De senare bör ha bjudit på den sköna ljudkuliss som många önskar höra vid en fågelsjö under våren.

JOK medverkade inte vid TV4s val av sändningsplats, utan deras besök vid Säby strandäng utgjorde en mycket trevlig överraskning för oss, samtidigt som TV-programmet förhoppningsvis gjorde en utmärkt och rättvis reklam för Säbysjön och Säby strandäng.

JOKs FÅGELMATNING VINTERN 2002-03

JOK arrangerade även under den gångna vintern en fågelmatning söder om Säbysjön. Det kan väl numera anses att vår matning blivit en tradition, eftersom vi lyckats hålla i gång denna sedan vintern 1993-94.

JOKs fågelmatning uppskattas inte bara av en stor mängd fåglar utan också av allmänheten, som gärna gör ett stopp under t ex en söndagsvandring för att kolla på alla fåglarna.

Kostnaden för de mesta av de ca 100 kg solrosfrön som gått åt har som vanligt hämtats ur JOKs klubbkassa.

Flera JOKare har tillsammans med "icke-medlemmar" som vanligt stöttat matningen på ett värdefullt sätt med talg, nötter frön, ostbitar, frukt osv.

Tommy Eriksson har även i år anskaffat och bekostat den talg som serverats i upphängda nätkassar.

Bo Hallman har fixat stora mängder bröd som kommit fåglarna till godo.

Ett stort tack till alla, som på olika sätt bidragit till JOKs fågelmatning, från Hans Andersson och Olle Bernard, ansvariga för matningen.

"BEPPO" PERSSON – AMASONERNAS SKYDDSÄNGEL

En kylig marsmorgon upptäckte "Beppo" Persson en verklig "raritet" i vår fågelfauna i form av en blåpannad amasonpapegoja. Papegojan var på rymmen och den bistra marskylan bidrog säkert till att den gärna lät sig lockas fram till "Beppo" och hans erbjudande om talgbollar.

Med ett raskt grepp lyckades "Beppo" fånga gojan och via polis fick "Beppo" kontakt med ägaren till den vackra fågeln. Denne var givetvis mycket glad över att få tillbaka sin kära fågel och erbjöd "Beppo" en hittelön, vilken denne vägrade ta emot. Lösningen på detta blev att papegojans ägare, på "Beppos" förslag, satte in hittelönen (600 kr) på JOKs postgirokonton.

Ett stort tack till Beppo och papegojans ägare för det generösa bidraget till JOKs kassa.

(Beträffande "Beppos" äventyr med papegojan, se även ryktasspalten.)

FÅGELSKÅDNINGENS DAG den 11/5, se även sida 8.

VÄRSTINGTOPPEN

Under den gångna vintern var det framför allt en gråspett som glädde artjägarna på norra Järvafältet. Allra gladast av dessa var utan tvekan **Kjell Bergman**, som genom observationen av gråspetten blev **JOKare nr 10 som kryssat 200 arter på norra Järvafältet**.

Värstingtoppens utseende 2003-03-30

Olle Bernard	220 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-15
"Matte" Weiland	219 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-15
Johan Wallin	214 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-15
"Rulle" Jarvad	211 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-25
"Micke" Björklund	207 arter – senaste Järva X: Rödspov	2002-08-31
Anders Wahlstedt	202 arter – senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-08-25
"Classe" Cronlund	202 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-15
Tommy Eriksson	202 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-25
Anders Nyberg	201 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-25
Kjell Bergman	200 arter – senaste Järva X: Gråspett	2003-02-25
Roland Sjöquist	199 arter – senaste Järva X: Biätare	2000-08-05
Holger Stenson	197 arter – senaste Järva X: Tereksnäppa	2002-05-07
Rolf Kåsjö	195 arter – senaste Järva X: Småskrake	2001-10-20
Svante Söderholm	194 arter – senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-10-27
Björn Weiland	193 arter – senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-09-01
Gustaf Gidlund	191 arter – senaste Järva X: Sommargylling	2000-06-04
Joakim Kling	191 arter – senaste Järva X: Snösiska	2003-01-26

VINSTLISTAN

ÅRSCHAMPION 2002

Även detta år togs det prestigefyllda Årschampionatet hem av **JOK-bladets blyge och ökände redaktör**.

Eftersom år 2002 var relativt artfattigt jämfört med åren närmast innan, kunde årschampionatet vinnas på "bara" **163 arter**.

Högsta årsantal hittills för en skådare på norra Järvafältet noterades under det mycket artrika år 2000 med 173 arter.

LILLA BERGSPRISET - först till 50 arter

Kampen om det Lilla Bergspriset avgjordes redan den 9/1, då **"Matte" Weiland** lyckades plocka in art nr 50 för året Tunga arter, som Matte var ensam om på vägen till segern var sångsvan, kattuggla och dubbeltrast.

Genom årets prestation överträffade "Matte" sin egen bästa notering med en dag.

Den gångna vinterns goda fågelrikedom, tillsammans med "Mattes" intensiva storsatsning på det Lilla Bergspriset gav således nytt "hastighetsrekord" – 50 arter på norra Järvafältet redan den 9/1.

BERGSPRISET – först till 100 arter

Redan den 4/4, vilket är rekordtidigt, stod **"Matte" Weiland** som segrare av Bergspriset. Starkt kämpat och grattis till "Matte".

Årets inledning var ovanligt spännande med för Järvafältet tämligen rara arter som kungsörn, stenfalk, gråspett, snösiska, bändel- och större korsnäbb samt tallbit.

Förutom stark skådning bidrog naturligtvis detta till att Bergspriset fixades rekordtidigt.

"Bästa datum" tidigare var 7/4 1999, då med Johan Wallin som Bergsprisvinnare.

PS. Redaktören vill gärna ta chansen att påminna om årets självklart viktigaste och mest avgörande tävling - **ÅRSCHAMPION 2003**.

Du har väl inte missat att betala medlemsavgiften för år 2003?

Några av Er som gjort detta drabbas därför av en påminnelse i detta utskick

JOKs postgironummer: 580 132-9.

Medlemsavgift: Fortfarande bara 50 kronor.

Det ryktas att.....

en JOKare tagit över ansvaret för det klassiska TV-programmet "Vetenskapens värld".

Henrik Ekman, JOKare sedan urminnes tider, presenterar mängder med ny och intressant vetenskap. Förhoppningsvis även en del spännande upptäckter i fåglarnas värld.

Vän av ordning förväntar sig att Henrik omedelbart skaffar sig en JOK-tröja, så att han kan genomföra programpresentationen på ett representativt stilfullt sätt. JOKs styrelse planerar inte för närvarande att ställa några omedelbara krav på att Henrik skall bära JOK-tröjan i varje program, men naturligtvis anser vi att tröjan bör vara på vid högtidligare tillfällen som t ex jubileumsprogram.

"Matte" Weiland och **Gunnar Blom** extra-knäckt som s k "Calender-Boys" i den vägg-almanacka som delats ut till Järfälla kommuns innevånare.

Vän av ordning undrar naturligtvis varför just dessa båda **Sollentunabor** valts ut för att ge en bild åt **Järfälla kommuns** medborgare av den sköna månaden maj. Den interna enkät som redaktörn genomfört inom JOK har hittills bara kommit fram till att "Matte" och Gunnar måste känna almanackstillverkaren mycket väl. Möjligen kan man ha köpt sig en plats i almanackan. Enkäten har däremot mycket tydligt visat på att det inte finns någon som helst koppling till **sköna maj** och någon **fotogenisk eller sensuell bildskönhet** hos de avporträtterade JOKarna.

ovannämnda vägg-almanacka av Järfällaborna döpts till "**Sopkalendern**" eftersom den ges ut av Järfälla kommuns Miljökontor och innehåller en mängd information om sophantering, återvinning osv.

Att klarställa det eventuella sambandet med Järfällas sopor och de avbildade JOKarna väljer redaktörn av etiska skäl att avstå ifrån. Eventuella jämförelser överlåtes därför med stort förtroende till JOK-bladets intelligenta och fantasifulla läsare.

IKEA tvingades ha REA på rökskadade möbler i början av februari. Detta förmodligen orsakat av att rejält inpyrda/rökdoftande **Maud** och **Bengt Salomonsson** gästade möbelvaruhuset direkt efter vassröjning med eldning och massor av rök på Säby strandäng.

Vissa, ännu ej bekräftade rykten, påstår att brandlarmet gick igång omedelbart då **Maud** och **Bengt** passerat IKEAs entré.

Tommy Eriksson naturligtvis plockade fram det allra snyggaste han kunde hitta ur sin mycket välfyllda garderob, då han inför stor publik i Ottenby skulle föräras ett pris.

I Club 300s medlemstidning finns bildbeviset, hur en stilig Tommy, **upplädd i JOK-tröja**, under enorma ovationer mottar sitt pris.

Om det stora jublet berodde på den snygga tröjan eller på Tommys insatser råder det fortfarande viss tvekan om. Förmodligen var det en kombination av dessa båda faktorer.

"Micke" Frost planerar för sex st utlandsexkursioner under år 2003. Detta låter naturligtvis extremt spännande och det är nog inte utan att många av oss kan bli en aning avundsjuka. Men hur tusan har "Micke" råd med allt detta resande? Man kan ju nästan misstänka att han **jobbar svart**. Och, javisst! Det är precis vad han gör. Han jobbar ju som **nattvakt** hos ett av landets största bevakningsbolag.

PS. För att undvika eventuella missförstånd ryktas det att Sollentunas skattechef anser "Micke" vara en av kommunens allra lydigaste och bästa skattebetalare.

en koltrasthona i Söderhamn, med en suverän karisma och strålande skönhet, lockade flera JOKare till en lördagsutflykt. Bland hennes beundrare sågs **klubbens kassör, konfektionschef** och faktiskt även **JOK-bladets redaktör**, som alla njöt av hur bedårande vackert hon lyste i vintersolen. Vacker som en soltrast var hon. **PS.** Som gammal hälsing var det ju ingen nyhet för redaktörn att allt är vackrast i Hälsingland, Detta inkluderar givetvis även rödtonade koltrasthonor.

Björn Wester ställde in årets vinterfägelräkning på grund av att det snöade. Men va? Har Björn redan glömt att vinter och snö är faktorer som brukar höra ihop? Eller har växthuseffekten redan raderat ut denna minnesbild för vissa av oss? Eller var det bara så att Björn vuxit ur sina skidor som stoppade årets vinterräkning?

Ulf Svahn utkämpat en tuff TV-match mot Sverker "Plus" Olofsson. Ulf, som lämnat JOK-tröjan hemma, tävlade i Statoils färger. Med kanske något färgade JOK-ögon tycktes det som att Ulf klarade sig riktigt bra genom den hårda duellen mot den segervane Sverker. Åtminstone lyckades Ulf tillräckligt bra för att rädda Statoil från att hamna i Sverkers ökända och förhatliga soptunna.

det finns en bild på en samling JOKare i C300s medlemstidning 1/2003. Bildtexten lyder **"Här är det JOKare som jobbar på Bändel Hill, Stockholms hot-spot för bändelkorsnåbbar i höstas"**, vilket beskriver bilden till nästan 100%. Alla JOKare tycks verkligen jobba intensivt med sina kikare, men det finns dock ett mycket tydligt och avskräckande undantag. En JOKare står totalt förslappad, med händerna utefter sidorna och med kikaren passivt dinglande på magen, för att kunna matcha bildtextens "jobbar".

Till sitt försvar försöker **"Rulle" Jarvad** framhålla att denna bild utgör ett klockrent exempel på att även ett fotografi kan ljuga. Trots att detta tagits av en JOKare – **Hans Bister**.

I försvarstalet försöker "Rulle" även framhålla att alla människor är olika skapade och därför tvingas vi också nyttja olika arbetsställningar. Men den jobbar-posé, som "Rulle" visar upp på den aktuella bilden, används nog bara av de som jobbar på "Drömfabriken AB".

en av **Tom Sandströms** allra högsta drömmar var att få medverka i TV4s nyheter. För att få sin dröm att gå i uppfyllelse tvingades han emellertid att åka ända upp till Masugnsbyn i norra Lappland (ca 125 mil enkel väg).

I ett TV-inslag från dessa nordliga breddgrader lyckades en lyckligt nykryssad Tom, iklädd frostnupet skägg och ångande andedräkt, framföra några bevingade ord till TV-tittarna som förmodligen handlade om azurmesen "Aztrid".

"Beppo" Persson överlägset leder JOK-bladets nystartade tävling- **Hur återanvänder man en begagnad systempåse bäst?**

JOK-bladet bjuder med glädje sin trogna läsekrets "Beppos" förmodligen oslagbara recept:

1. Fyll systempåsen med en upphittad bortflugen amasonpapegoja.
2. Lämna in den ivrigt snackande plastpåsen till närmaste polisstation.
3. Be den åter lycklige papegojägaren att skicka din hittelön, i "Beppos" fall 600 kronor, som en donation till JOK.

Detta måste väl ändå vara det optimala sättet att återanvända en systempåse.

PS. Om du har en ännu bättre variant, så att man kan få mer än 600 kronor i pant för begagnad systempåse, så hoppas vi att du delar med dig av ett sådant ekonomiskt klipp?

Föreningen Rädda Järvafältet (FRJ) gjort en sensationell upptäckt bland oss JOKare. En inte helt okänd JOKare har av FRJ konstaterats vara något så sällsynt som en **levande legend**. På annat sätt kan man väl inte tolka följande presentation av en föredragshållare i FRJs programblad:

"Kl 19.30 Den **legendariske** ornitologen och entomologen **Lasse Imby** berättar och visar bilder...."

Nu väntar väl många av oss ivrigt på att den nyupptäckte legenden skall ge ut sina **memoarer** – en given kioskvältare.

PS. Du som möter Lasse i fält, gör detta med andakt och stil, för det är ju inte varje dag som du får chansen att möta en livs levande legend.

JOKs sammankallande valberedare **"Rulle" Jarvad** lite överraskande för många av oss påbörjat en politisk karriär.

Genom ett ytterst tungt uttalande, förstärkt(?) med ett idolporträtt, i Sollentunas lokaltidning, bidrog "Rulle" med största sannolikhet till vårens regimskifte i Sollentunas kommunstyrelse. Årets mest spännande "Hänt i veckan-fråga": Kommer "Rulle", med tanke på att gynna sin politiska karriär, nu att börja skåda med Göran Persson (S), som enligt skvallerpressen tycks vara ornitologiskt intresserad.

Enligt hittills obekräftade rykten skall Göran och "Rulle", båda kikarustrustade, redan setts lunchpromenera tillsammans i Riksdagshusets fågelrika närhet– typ Strömmen.

Hur kommer nu detta att sluta undrar naturligtvis en mycket orolig vän av ordning?

"Rulle" i Riksdagen och Göran Persson på Säby strandäng.

Enligt envisa rykten tycks det vara överraskande många som tror att en sådan förändring kan vara positiv för såväl landets styre som dess fågel-skådande?

Lasse Imby tror att bergskedjan Himalaya är på väg att försvinna. På annat sätt kan man väl inte tolka en eftersläntrande Lasses ivriga utrop **"Är den kvar?"** till sina medresenärer i norra Indien, då dessa i lugn och ro stod och beundrade de vackra bergstopparna.

Lasses fråga är ju klassisk när den framförs av en aning småstressade kryssare på jakt efter rara fåglar. Däremot nyttjas den nog fortfarande relativt sällan bland bergskedjekryssarna.

Grattis till Lasse och det nya bergskedjekrysset. Vän av ordning undrar givetvis: Lyckades Lasse ta några bra foton innan Himalaya drog iväg.

NÅGRA FÅGLAR SOM SKÅDATS PÅ NORRA JÄRVA 21/11 - 10/4 2003

Följande förteckning omfattar endast de mest intressanta observationer som jag fått kännedom om. Signatur (XX) överensstämmer med de som nyttjas i JOKs årsrapport.

November (21-30)

Den 29/11 sträckte 12 st **sångsvanar** över Säbysjön (gmS) och den 30/11 sträckte 13 ex. över 30-meterskärret (JOK).

En gammal **havsörn** sågs över Skillinge golfbana den 28/11 (MW) och över 30-meterskärret den 29/11 (JM). Den 30/11 sträckte en yngre **havsörn** över Säbysjön (JOK).

Den 22/11 sträckte en yngre **kungsörn** norrut över Skillinge golfbana (MW). Sannolikt var det samma individ som sågs över 30-meterskärret den 20/11 (KL).

Höstens första **strömstare** vid Igelbäcken/30-meterskärret upptäcktes den 27/11 (OB).

Varfåglar sågs med:

1 ex. nära Barkarby station den 21/11 (DE),
1 ex. nära Hägerstalund den 23/11 (IN,SK),
1 ex. vid 30-meterskärret den 23/11 (JOK),
1 ex. på Älgkärrstippen den 24/11 (LI),
1 ex. vid Kastberget den 28/11 (JM).

24/11 sträckte 2 st **tallbitar** vid Fäboda (CC).

Vinterobservationer = december-februari

Över Älgkärrstippen sträckte 2 st **storskarvar** den 19/2 (SS,HA,OB).

Endast några mycket få observationer gjordes av övervintrande **gråhäger**.

15 st **sångsvanar** sträckte över Ravalen den 2/1 (MW) och den 27/2 sträckte 5 st **sångsvanar** över 30-meterskärret (JOE,OB).

Den 13/12 sträckte en gammal **havsörn** över Ravalen (RJ).

Årets första **havsörn** för området noterades den 5/1, då 1 ex. sträckte över Barkarby (TE,RL).

Under perioden sågs ytterligare en **havsörn**, då över Säbysjön den 19/1 (HS).

På norra Järvafältet övervintrade minst 3 st **ormvråkar**. Dessa sågs bl a vid Barkarby flygfält, Väsby och Bögs gård samt vid Molnsätra.

En **fjällvråk** sträckte över Ravalen den 1/1 (MW,BW,RJ).

En **fjällvråk** sågs över 30-meterskärret, Nysved och Bögs gård den 15-16/2 (JOK).

Vid Barkarby flygfält övervintrade en **tornfalk**. Vid några få tillfällen sågs 2 falkar på lokalen.

En övervintrande **vattenrall** upptäcktes vid Ravalens utlopp den 31/12 (MW). Den tappra rallen lyckades övervintra på lokalen trots den stränga vintern som gjorde att bäcken under vissa perioder tycktes vara helt igenfrusen.

Fiskmåsar, vilka är sällsynta besökare under vintern i vårt område, sträckte över Ravalen med 3 ex. den 26/1 (JM,TC) och 1 ex. den 9/2 (MW,MN).

Under december och januari rapporterades endast om 2 st **ringduvor**: 10/12 1 ex. över Älgkärrstippen (OB), 1/1 1 ex. Väsby gård (BS). Under februari gjordes flera observationer av arten vid bl a Ravalen, i Viby samt vid 30-meterskärret.

En **hornuggla** upptäcktes sydväst om Djupan den 14/1 (OB).

Den 15/2 upptäcktes Järvafältets andra **gråspett** då denna tillfälligt rastade vid Älgkärrstippen (KY,TC). Fågeln återupptäcktes senare samma dag söder om 30-metersparkeringen (JOK).

En **gråspett**, hona, observerades väster om Fäboda gård den 25-26/2 (MW,TS mfl). Möjligen var detta samma individ som sågs 10 dagar tidigare vid bl a Älgkärrstippen.

En **sånglärka** observerades vid Bögs gård den 15/12 (JW). Lärkan sågs även 21-22/12 (EE) för att ånyo återupptäckas den 8/1 (MW). Sånglärkan fanns kvar vid Bögs gård till den 18/1.

Någon vecka in i januari ökade antalet **sidsvensansar** i området markant. Bl a sågs en mycket stor flock med ca 500 ex över 30-meterskärret den 13/1 (OB,KL,HS,JM).

Övervintrande **gårdsmyggar** observerades vid bl a Ravalen, Säbysjön och 30-meterskärret. Detta fram till den strängt kalla perioden i början av januari (JOK). Därefter rapporterades endast om några få gårdsmyggar vid Ravalen och Säbysjön.

Vid årets början sågs övervintrande **rödhakar** vid Bögs våtmark (MW,RJ), vid Ravalens utlopp (JOK) samt på Ravalens västra sida (SS).

Under perioden december-januari uppehöll sig flera tusen **björktrastar** på norra Järva, där de bl a frossade på rönnbär.

En **rödvingetrast** sågs vid Väsby gård den 15/12 (JW) och i Viby sågs 2 st **rödvingetrastar** den 31/12 (MW). **Rödvingetrastar** sågs med enstaka ex. vid bl a Ravalen även i början av januari (JOK).

Under den gångna vintern fanns efter några års frånvaro åter en övervintrande **varfågel** tämligen i stationärt i området Säby strandäng, Älgkärrstippen, 30-meterskärret och flygfältet.

Den 11/1 sågs **2 st varfåglar** jaga varandra söder om Säbysjön (TE).

Endast en vinterobservation av **nötkråka**:

23/2 1 ex. vid Fornborgsberget (AW).

Några få övervintrande **bofinkar** sågs bl a vid matningen Väsby gård (JOK).

Den 1/1 sträckte 2 st **bergfinkar** över Barkarby kyrkby (TE), den 19/1 rastade 1 ex. nära Väsby gård (MW,RJ,KEF) och den 26/1 rastade 1 ex. i Barkarby kyrkby (TE).

Övervintrande **steglitsar** sågs på flera platser i området.

Grönsiskor övervintrade med flera hundra vid Ravalen och Säbysjön.

Betydligt fler observationer än normalt gjordes av **snösiskor**. Vid södra delen av Säbysjön fanns under perioden 18/1-29/1 relativt stationära snösiskor. Största antal var 6-7 ex.

Snösiskor sågs i slutet av januari även vid:

Ravalen- 1 ex. 22/1 (RJ), nära Väsby gård- 2 ex. 26/1 (AH) samt vid Ålsta- 3 ex. 29/1 (RK).

Observationer av **snösiska** i februari:

En **snösiska** uppehöll sig vid en fågelmatning i Ålsta den 16/2 (SS) samt 1 ex. vid JOKs matning söder om Säbysjön den 26/2 (gmS).

Sannolikt var det rester av höstens unika invasionen av **bändelkorsnäbbar**, framför allt vid Fornborgsberget, som under januari och februari sågs proviantera vid fågelmatningar i Viby.

Fler **mindre korsnäbbar** än normalt fanns under vintern i området och förhoppningsvis kommer flera av dessa att stanna kvar och häcka här.

Större korsnäbb, normalt relativt sällsynt i vårt område, har under den gångna vintern observerats i betydligt större antal än vanligt. Arten har rapporterats från flera platser i området som t ex Fornborgsberget, Ålsta backe, Finnängen, Fäboda, öster om Översjön samt Barsellpasset.

Under januari sågs som mest ca 25 st rastande **tallbitar** i området öster om Bögs gård samt vid Hästa klack (JOK).

Övervintrande **stenknäckar** sågs i bl a Viby minst 27 ex. i slutet av februari (SS). Flera **stenknäckar** fanns även i Barkarby (TE,AE).

Mars

En **snatterand**, hane, rastade i södra delen av Säbysjön från den 30/3 (JOK).

Antalet **havsörnsobservationer under månaden slog rekord**. Totalt rapporterades om 19 st havsörnar. Flertalet av dessa sågs från Älgkärrstippen. Den 15 + 16/3 sågs 3 st havsörnar/dag.

Den 23/3 liksom den 26/3 sträckte en **blå kärrhök** (hona) över Älgkärrstippen (JOK).

Under månaden sågs minst 7 st **fjällvråkar** sträcka över området, vilket är fler än normalt. De flesta av dessa fjällvråkar observerades vid Älgkärrstippen och Fornborgsberget.

Den 23/3 sträckte en **kungsörn** över bl a Älgkärrstippen (JOK). Den för området rara örnen sågs av glädjande många skådare, då den långsamt sträckte norrut över norra Järvafältet.

Årets första **trana** sågs den 17/3 (HS,OB,KB,JK). Den 23/3 passerade ca 45 st tranor över området (JOK).

Vårens första **tofsvipa** anlände den 11/3 (HS,OB,JM,MW,HB) och den första **skogssnäppan** den 25/3 (GL).

Skrattmåsarna började anlända till Säbysjön ca 24/3.

Gråspett observerades den 12/3 och 14/3 i 30-meterskärrrets närhet (KB,KEF).

En sjungande **trädlärka** uppehöll sig på Älgkärrstippen den 23/3 (JOK).

Årets första **sånglärka** och **stare** observerades den 10/3.

Den 18/3 sträckte ca 1000 st **sånglärkor** över Älgkärrstippen (MW).

En **varfågel** fanns kvar i området under hela månaden. Sågs framför allt i 30-meterskärret. Under mars observerades totalt 13 st **råkor** i området, vilket är fler än normalt.

Snösiskor observerades med 2 ex. nära Jägar-kullen den 1/3 (JOH), 1 ex. vid Väsby gård den 4/3 (MW), 1 ex. vid Ålsta den 5/3 (MW, BN,OB) samt 2 ex. nära Bögs gård den 8/3 (MW,RD).

En **bändelkorsnäbb** sträckte över Väsby sjöäng den 2/3 (US).

Den 2/3 sågs 2 st **större korsnäbbar** vid Fornborgsberget (Per Jakobsson) och den 11+13/3 ytterligare 1 ex. på samma lokal (MW).

En **snösparv** sträckte över 30-meterskärret den 17/3 (HS,KEF,OB).

April (1-10)

Den 4-5/4 rastade en **smådopping** i södra delen av Säbysjön (JOK).

Snatterand, hane, var kvar vid Säby strandäng t o m den 3/4 (JOK).

Vårens 1:a **fiskgjuse** sträckte över Säbysjön den 4/4 (MW,OB,RJ,JJ).

En **silltrut** av rasen *heuglini* eller *graellsii* fanns i Ravalen från den 3/4 (JOK).

Årets 1:a **sädesärsla** upptäcktes den 6/4 vid Väsby gård (JOH mfl).

Havsörnar observerades enligt följande:

1/4- 1 ex. över Fornborgsberget (MW),

5/4- 4 ex. sträckte södra Säbysjön (JW,TC mfl),

6/4- 1 ex. sträckte över Säby gård (JM),

7/4- 1 ex. över Säbysjön (JM,OB),

8/4 1 ex. rastade Säbysjöns östra sida (SSJ,OB),

dessutom 1 ex. vid Bögs gård (AN).

9/4- 2 ex. jagade tillsammans vid Säbysjön och Ravalen (AH,MW,RJ).

FÅGELRIK VINTER 2002—2003

Den gångna vintern var ovanligt fågelrik på bl a norra Järvafältet. Ett urval över några av de arter som då observerades redovisas på sista sidan i Årsrapporten för år 2002.

ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS VARMT VÄLKOMNA TILL JOK

Martin Blomberg, Sollentuna
Malda Bruns, Lidingö
Hans Cagnell, Hägersten
Lennart Ekman, Jakobsberg
Göran Forsberg, Spånga
Nils Forsselius, Järfälla
Berndt Godin, Tierp
Karin Hedin, Upplands Väsby
Tom Hedström, Sollentuna
Gunnar Patrik Heed, Solna
Peter Holmberg, Järfälla
Bo Jerkeman, Märsta
Ann-Christin Jäderholm, Sollentuna

Ola Jörnstedt, Stockholm
Sture Karlsson, Sollentuna
Sven Lind, Bromma
Bo Nyström, Sollentuna
Hans Plantman, Sollentuna
Tomas Sandin, Årsta
Lars-Erik Sarasniemi, Jakobsberg
Solveig Siöcrona, Spånga
Hans Uno Svensson, Järfälla
Olle Westerberg, Järfälla
Oskar Wändell, Stockholm
Peter Åström, Spånga

JOK-TRÖJOR

Försäljningen av JOK-tröjor pågår fortfarande.

För närvarande innehåller lagret tröjor av större storlekar (L och XL)

Collegetröja – färg: grön: Pris 220 kr

T-shirt – färg: gråmelerad: Pris 80 kr

Om Du önskar köpa en JOK-tröja skall Du kontakta JOKs konfektionschef Johan Wallin tel: 08-793 94 54; E-mail: johan.wallin@bredband.net

JOK-bladet 1/2003

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av **Stig Holmstedt, Svante Söderholm** samt ett antal mycket ivriga ryktasspridare.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.

FÅGELSKÅDNINGENS DAG den 11/5, se även sida 8.